

CLÀSSICS
A MIDA

Activitats per a la lectura de *Dràcula* de Bram Stoker

La intenció d'aquest quadern és facilitar als alumnes la lectura d'aquesta adaptació de *Dràcula*.

Per a això, al principi i al final s'inclouen unes fitxes amb preguntes de caràcter general sobre l'obra, l'època o l'autor.

En la resta de les fitxes hi ha activitats específiques (de comprensió, anàlisi i expressió) relacionades amb el contingut de cada un dels capítols en què s'organitza aquest llibre.

Índex

Abans de la lectura	3
Durant la lectura	7
Després de la lectura	53
Solucions i suggeriments	58

Activitats
Abans de la lectura

ABANS DE LA LECTURA: PREGUNTES GENERALS

Nom i cognoms:

Curs: Data:

Feu aquestes activitats després de llegir la introducció del llibre

- 1** Segur que has sentit a parlar de Dràcula, el vampir que dóna nom al llibre. Què en saps, d'ell? Has vist cap pel·lícula basada en aquesta novel·la o en el mite dels vampirs? Quina? Et va agradar? Per què?

- 2** T'agraden les històries de vampirs en la literatura o en el cinema? Per què? Intenta explicar l'èxit del tema vampíric.

ABANS DE LA LECTURA: PREGUNTES GENERALS

Nom i cognoms:

Curs: Data:

3 Busca informació sobre el gènere de terror i l'anomenada literatura gòtica i resumeix la que consideris més interessant.

ABANS DE LA LECTURA: PREGUNTES GENERALS

Nom i cognoms:

Curs: Data:

4 T'atrauen les històries de terror? Justifica la teva resposta

Activitats
Durant la lectura

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL I

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1 Busca informació a la biblioteca i a internet sobre la regió de Transsilvània (història, geografia, entorn natural...) i escriu-ne un informe.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL I	
Nom i cognoms:	
Curs:	Data:

2 La gent de Transsilvània s'adreça a en Jonathan Harker en alemany. Investiga la raó i explica-la.

3 Per què creus que el crucifix es considerava una arma eficaç contra els vampirs?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL II

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1** Observaràs que el text de cada capítol va precedit d'un perfil vermell sobre fons negre, que mostra un dels personatges. En el capítol I és el perfil d'en Jonathan Harker i en el II, el del comte Dràcula. Què opines d'aquest procediment, que recorda les lletres inicials o caplletres d'alguns llibres antics? I de les altres il·lustracions del capítol, en què apareixen els personatges esmentats? Com definiries l'estil de les il·lustracions?

- 2** Quins detalls et criden més l'atenció de l'aspecte del comte Dràcula? Creus que és prou terrorífic? Deu haver observat que en les pel·lícules no acostuma a portar bigoti. Què opines d'aquest fet?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL II

Nom i cognoms:

Curs: Data:

3 Quina característica comparteixen el comte Dràcula i el cotxer que ha portat en Harker al castell? Creus que poden ser la mateixa persona? Per què?

4 Hi ha la creença, fomentada pel cinema, que els vampirs entren en combustió en contacte amb la llum solar: n'hi ha prou amb un raig de sol per fer que s'estremeixin, cremin i es converteixin en pols. En aquest capítol, Dràcula es retira en fer-se de dia, però no sembla córrer perill. De fet, al llarg de la novel·la, el veiem actuar a la llum del dia. Això sí, de nit és quan mostra la plenitud dels seus poders i pot, per exemple, canviar de forma i convertir-se en ratpenat o esmunyir-se per les reixetes de les portes. Quina altra característica singular mostra Dràcula en aquest capítol?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL III

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1** A poc a poc, en Harker comença a ser conscient de la gravetat de la seva situació. Quins factors el porten a aquesta convicció? Et sembla lògica la seva deducció?

- 2** Sembla que el comte Dràcula té una relació d'afinitat o de poder amb alguns animals de costums més o menys nocturns i, fins i tot, és possible que comparteixi algunes de les seves qualitats. En el capítol anterior s'ha referit als llops com els fills de la nit. En aquest, baixa de cap per avall per la paret del castell. A quin animal et recorda?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL III

Nom i cognoms:

Curs: Data:

3 En Harker coneix les tres dones de Dràcula, que semblen àvides dels seus pe-
tons. Malgrat el perill, la força del desig és recíproca, i el jove queda immòbil,
«amb els ulls mig clucs, en un turment de deliciosa anticipació». Descriu una
situació en què tu també hags percebut el perill, però hags quedat quiet, sense
saber què fer, i intenta explicar per què vas reaccionar d'aquella manera.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL IV

Nom i cognoms:
Curs: Data:

1 En Harker es veu obligat a escriure tres cartes més, datades en dies espaiats, anunciant la seva tornada, i pensa que, quan el comte enviï l'última, el matarà. Imagina que et trobes en una situació semblant, tancat en algun lloc, i que t'obliguen a escriure una carta fingint que estàs bé. Com podries alertar en aquesta carta els teus propparents sense que la persona que et vigila i que segurament la llegirà se n'adoni? Escriu la carta en què incloguis la teva idea per avisar que corres perill.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL IV

Nom i cognoms:

Curs: Data:

2 Veient la gravetat de la situació, en Harker surt per una finestra i es desplaça per un estret sortint de pedra per arribar a la finestra del comte i accedir a l'habitació d'aquest. Se t'acut cap altra manera d'aconseguir el mateix sense córrer tants riscos? Explica-la.

3 A la cripta, en Harker troba cinquanta caixes rectangulars plenes de terra, en una de les quals descansa el comte. Per a què serveixen?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL V

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1** El doctor Seward grava el seu diari en un fonògraf, un aparell inventat per Thomas Alva Edison el 1877. Busca informació sobre aquest invent i exposa-la.

- 2** El doctor Seward és director d'un manicomi, el que ara s'anomenaria un hospital psiquiàtric. Busca informació a la biblioteca i a internet sobre les condicions en què vivien els pacients d'aquests establiments abans de l'època moderna.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL VI

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1 La Mina Murray visita la seva amiga a la població de costa de Whitby, on la seva amiga Lucy Westenra estiuoja amb la seva mare. Describeu el teu lloc d'estiuojig i explica una història de por que passi allà.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL VI

Nom i cognoms:
Curs: Data:

2 En el seu estudi sobre en Renfield, el doctor Seward observa l'obsessió del seu pacient pels animals i l'alimentació i inventa per a ell el nom de «maníac zoòfag». Creus que els humans, excepte els vegetarians estrictes, ens comportem en certa manera com en Renfield? Raona la teva resposta.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL VI

Nom i cognoms:

Curs: Data:

3 En el seu estudi sobre en Renfield, el doctor Seward observa l'obsessió del seu pacient pels animals i l'alimentació i inventa per a ell el nom de «maníac zoò-fag». Creus que els humans, excepte els vegetarians estrictes, ens comportem en certa manera com en Renfield? Raona la teva resposta.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL VII

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1 Aquest capítol alterna retalls de premsa, fragments del diari de navegació d'un vaixell i anotacions del diari personal de la Mina Murray. Creus que aquesta estructura fragmentària, que alterna els punts de vista, facilita la lectura o la dificulta? Per què?

- 2 Busca a la biblioteca o a internet la història d'algun vaixell fantasma o amb una història misteriosa i resumeix-la aquí.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL VIII

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1 Entre els seus molts poders, Dràcula té el de la hipnosi i el de la telepatia, per això és capaç de fer caure la Mina en un estat de somnambulisme i d'aconseguir que acudeixi a ell. I per això també pot fer el mateix amb en Renfield, que s'escapa de la seva cel·la per una finestra, per manifestar-li la seva submissió. Busca informació sobre el tema i explica si la telepatia té una base científica.

- 2 Què se sap del vampirisme des del punt de vista clínic?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL VIII

Nom i cognoms:

Curs: Data:

3 Quina creus que és la raó de l'immens poder que Dràcula té sobre en Renfield?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL IX

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1** La Mina escriu a la Lucy des de Budapest. Segueix en un atlas d'Europa el seu recorregut amb un tren costaner des de Whitby fins a Hull, des de Hull fins a Hamburg amb vaixell i novament amb tren des d'Hamburg fins a Budapest. Com podria fer aquest mateix viatge avui dia?

- 2** La Mina i en Jonathan es casen el mateix dia del seu retrobament. Imagina les possibles raons d'un casament tan sobtat.

- 3** Per què crees que en Jonathan entrega el seu diari de viatge a la Mina i li demana que no li expliqui el contingut?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL IX

Nom i cognoms:
Curs: Data:

4 Inquiet per l'estat de la Lucy, el seu promès, l'Arthur Holmwood, demana ajuda a un amic, el doctor Seward, que diagnosticarà a la jove una anèmia de causa desconeguda. Incapaç de resoldre si es tracta d'una afecció mental o si té una base orgànica, escriu al seu vell amic i mestre, el professor Van Helsing, d'Amsterdam, que deixa immediatament les seves activitats per atendre la petició d'en Seward. Compara la situació de la novel·la, en què una sèrie de persones s'uneixen per ajudar-ne una altra, amb alguna experiència real que hakis viscut.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL X

Nom i cognoms:

Curs: Data:

1 Durant aquest capítol, a la Lucy li fan dues transfusions de sang: una procedeix del seu promès, en Holmwood, i la segona, del doctor Seward. Abans d'aquestes transfusions, ni en les dues que li faran després, no li fan una anàlisi prèvia, i és que en l'època de la novel·la els grups sanguinis no havien estat descoberts i, per tant, no se'n coneixien les incompatibilitats. Busca informació sobre el descobriment dels grups sanguinis i exposa les dades més important.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL X

Nom i cognoms:

Curs: Data:

2 El professor Van Helsing rep un paquet de flors d'all procedents d'un hivernacle de Haarlem, Holanda. Investiga les propietats de l'all en la medicina tradicional.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XI

Nom i cognoms:

Curs: Data:

1 El doctor Van Helsing ha de tornar a Amsterdam i escriu a en Seward perquè vigili la Lucy. Però la carta d'en Van Helsing es retarda perquè l'adreça està incompleta, i aquesta tardança resulta fatal. Imagina una altra situació en què un retard, motivat per un error involuntari, origini un desastre i escriu el relat.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XI

Nom i cognoms:

Curs: Data:

2 La Lucy continua escrivint fins al seu presumible final. Veu Dràcula en forma de ratpenat i també de llop i explica com la seva mare, malalta del cor, mor al seu costat. Busca exemples de casos reals en què els protagonistes d'una història l'hagin narrada fins al límit de les seves possibilitats i fes-ne un resum d'algun.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XI

Nom i cognoms:

Curs: Data:

3 Posa't en la pell d'una persona en la seva última nit abans de morir i descriu-ne els sentiments en una carta.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XII

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1 La Lucy ha rebut sang de tres persones: en Holmwood, en Seward i en Van Helsing. Ara la rep d'una quarta, en Quincey Morris. Curiosament, tres d'aquests homes han estat pretendents seus i dos d'ells han estat rebutjats. Però ara és com si tots estiguessin units davant la imminència de la mort de la Lucy i s'haguessin jurat per salvar-la. Malgrat que encara ets molt jove per donar sang, en una situació semblant, en donaries a un dels teus companys si la necessités? La donaries també a una persona a qui no coneixes? Raona les teves respostes.

- 2 Quan l'Arthur Holmwood vol acomiadar-se de la Lucy amb un petó, en Van Helsing s'afanya a agafar-lo pel coll per impedir-li-ho i el fa retrocedir «amb una energia inesperada». Després, anima el promès a fer-li un petó al front. Per què ho fa?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XII

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 3 En aquest capítol i en el següent, Stoker descriu el cadàver de la Lucy amb cert embadaliment i insisteix que la mort li endolceix els trets i que cada hora que passa sembla augmentar la seva bellesa. Saps què és la necrofília? Busca informació sobre aquesta patologia i resumeix-la.

ABANS DE LA LECTURA: CAPÍTOL XIII

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1** Aquest capítol al·ludeix a una sèrie de morts i enterraments: el pare d'en Holmwood, que li ha traspasat el títol nobiliari de Lord; la Lucy i la seva mare; el cap d'en Jonathan Harker, que li ha llegat el seu negoci immobiliari. Els morts continuen influenciant els vius. Coneixes casos de persones que s'han estimat molt i han mort amb pocs dies de diferència? És possible morir de pena per la mort d'un ésser estimat?

- 2** La Mina i en Jonathan s'encreuen a Londres amb Dràcula, que apareix a ple dia. En Jonathan queda esfereït i la Mina pren la determinació de llegir el diari del seu marit per conèixer directament la font de tant horror. T'has trobat mai pel carrer algú a qui no veies des de fa molt de temps i no esperaves tornar a veure, i menys en aquelles circumstàncies? Com vas reaccionar? Per què creus que vas actuar d'aquella manera?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XIII

Nom i cognoms:

Curs: Data:

3 La Lucy és enterrada al panteó familiar i, poc després, comencen a desaparèixer els nens dels voltants. Quan aquests tornen, tenen alguna ferida o esquincada al coll. Sens dubte, els dos fets estan relacionats. Abans de llegir el capítol següent, imagina quina podria ser la raó d'aquestes marques si els vampirs del llibre no campessin a pler.

DURANT DE LA LECTURA: CAPÍTOL XIV

Nom i cognoms:
Curs: Data:

1 En Seward diu que creu en l'hipnotisme. Què és l'hipnotisme? T'han hipnotitzat mai? Has vist hipnotitzar altres persones? Què t'ha semblat?

2 Creus que els nens que la Lucy mossega es convertiran en vampirs? Raona la teva resposta.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XV

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1** El taüt de la Lucy és buit perquè ha sortit a buscar noves preses. En canvi, a la nit següent, en Seward i en Van Helsing la troben al seu lloc, «més bella i radiant que mai». En veure-li les dents, més afilades que abans, en Seward accepta que la Lucy és una vampira, una morta vivent. Per què creus que en Van Helsing no la mata aleshores?

- 2** En Van Helsing, com convenç en Holmwood perquè vagi al cementiri amb ells? Creus que el metge va actuar bé en convèncer el promès de la Lucy perquè els acompanyés? Per què?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XVI

Nom i cognoms:

Curs: Data:

1 En Harker, en Seward, en Holmwood i en Quincey Morris acompanyen en Van Helsing al cementiri, on tornen a trobar el taüt buit. Fan guàrdia a l'exterior del panteó i, per fi, en Holmwood té la prova que esperava, en veure la seva promesa vestida amb la mortalla i amb un nen als braços. La Lucy el tempta perquè li faci costat, però en Van Helsing s'hi interposa amb un crucifix i ella s'escapa. Imagina aquesta mateixa escena, però d'una forma paròdica. Com s'hauria desenvolupat si fos una comèdia? Escriu-la.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XVI

Nom i cognoms:

Curs: **Data:**

- 2** El mateix Holmwood clava l'estaca al cor de l'ésser que va ser la Lucy. Després, li tallen el cap i li omplen la boca d'all. Quant a l'ànima, en Van Helsing explica que torna a ser lliure. Abans de separar-se, tots es conjuren per matar Dràcula. Escriu un diàleg en què unes persones s'obliguin a si mateixes a aconseguir uns objectius especialment difícils, potser també per derrotar un monstre terrible.

ABANS DE LA LECTURA: CAPÍTOL XVII

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1 La Mina i en Seward, que no es coneixien, es reuneixen per compartir informació. Mentre ell llegeix les notes de la Lucy, el diari del seu marit i el seu propi, ella escolta en el fonògraf els cilindres de cera que constitueixen el diari del metge, que ja hem llegit, i els transcriu a màquina. Escriu una pàgina del que seria el teu diari com si fossis un personatge més de la novel·la.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XVIII

Nom i cognoms:
 Curs: Data:

1 Després de la mort de la Lucy, la Mina ocupa el seu lloc en la devoció dels homes. Descriu alguns dels seus mèrits que es descriuen en el text.

2 En Van Helsing parla del poder del vampir i, també, de les seves limitacions. Enumera algunes d'aquestes últimes.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XVIII

Nom i cognoms:
Curs: Data:

3 Malgrat les seves qualitats, els homes prefereixen que la Mina no els acompanyi en l'expedició a l'abadia on, segons han esbrinat, hi ha d'haver els taüts que Dràcula va fer traslladar de Transsilvània a Whitby i de Whitby a Londres. El pretext és que ells actuaran amb més llibertat si saben que ella no corre perill. Què en penses, de la seva decisió?

DURANT DE LA LECTURA: CAPÍTOL XIX

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1** Els homes descobreixen que, dels cinquanta taüts inicials, només en queden vint-i-nou amb terra transsilvana. Els altres deuen haver estat traslladats a altres llocs. Per què creus que és tan urgent trobar-los tots?

- 2** Mentre els homes escorcollen la casa i la capella, la Mina s'inquieta. Sent veus a la cel·la de sota, on hi ha en Renfield, i crits. Es cobreix el cap amb les mantes i s'adorm, però la boira s'esmuny per la finestra, malgrat que és tancada, i un rostre molt pàl·lid sembla inclinar-se damunt d'ella. Creus que Dràcula arriba a mossegar-la? Per què?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XX

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1** En les seves perquisicions, en Harker parla amb un carreter, que confessa haver traslladat nou taüts des de la casa de Dràcula fins a un edifici a Piccadilly. Dràcula el va ajudar a pujar els taüts al carro i, després, sorprenentment, li va obrir la porta a Piccadilly. «Era com si m'hagués avançat pel camí», li diu. Com creus que Dràcula ho va poder fer?

- 2** En el seu diari, en Seward escriu: «De vegades penso que tots ens hem tornat bojos i que només recuperarem el seny quan algú ens posi camises de força». Consideres que és una observació pròpia d'un psiquiatre? Has tingut mai aquesta sensació? Quan?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XXI

Nom i cognoms:
Curs: Data:

2 Després de l'enfrontament amb Dràcula, els cabells d'en Harker es tornen blancs en una sola nit. Saps d'algú a qui hagi passat aquest fenomen alguna vegada? Busca a la biblioteca i a internet dades que t'aclareixin si això pot arribar a passar o és només un mite.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XXII

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1** La Mina ha tornat a ser mossegada mentre operaven en Renfield, i només la irrupció dels seus amics l'ha salvada de perdre més sang. Creus que es pot convertir en vampir, en un mort vivent?

- 2** Els homes tornen a la casa del vampir i deixen un sobre amb fragments d'hòstia consagrada en cada un dels taüts que van obrint. Després, es dirigeixen a Piccadilly, on fan el mateix, i visiten dos domicilis més, on repeteixen l'operació. Consulta un plànol de Londres i busca Piccadilly, que va entre Hyde Park i Piccadilly Circus. Busca informació sobre el carrer, intenta esbrinar per què es diu així i explica-ho.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XXIII

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1 Gràcies a l'ajuda de la Mina, que els ha advertit mitjançant un telegrama que Dràcula es dirigeix cap al sud, els amics estan alerta quan el vampir entra a la casa de Piccadilly. En Harker li dóna un cop amb un kukri, la punta del qual li estripa l'abric. Com són aquests ganivets? Descriu-los.

- 2 El grup d'amics ha inutilitzat tots els taüts, menys un. Tornen al manicomi, on la Mina demana a en Van Helsing que la hipnotitzi. Per què ho fa i per què li prega que s'afanyi?

ABANS DE LA LECTURA: CAPÍTOL XXIV

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1** El grup d'amics ha descobert, gràcies a la hipnosi, que Dràcula ha embarcat en el Tsarina Caterina rumb a Varna. De moment, doncs, els ha agafat avantatge. Pensa què podria fer-se en aquell temps per atrapar-lo.

- 2** En Harker i en Van Helsing es mostren indecisos a l'hora d'endur-se la Mina amb ells. Amb quins arguments els convenç?

ABANS DE LA LECTURA: CAPÍTOL XXV

Nom i cognoms:		
Curs:	Data:

1 El grup d'amics arriba a Varna en tres dies viatjant en l'Orient Express. Què saps d'aquest mític tren? Busca'n informació a internet i a la biblioteca.

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XXVI

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1** Durant la hipnosi, la Mina sent soroll de vaques, d'aigua i cruixits de fusta. Què es dedueix de tot plegat?

- 2** Els amics es divideixen en tres grups. Un és format per en Van Helsing i la Mina, que es dirigeixen al congost del Borgo. Què en saps, d'aquest lloc, a part que és el paratge on, al principi de la novel·la, en Jonathan Harker puja al cotxe que el portarà al castell de Dràcula?

DURANT LA LECTURA: CAPÍTOL XXVII

Nom i cognoms:

Curs: Data:

- 1 Des del capdamunt d'una roca, la Mina i en Van Helsing observen un grup de genets, que es mouen a gran velocitat i escorten una carreta allargada, que porta el taüt del rei vampir. Per la seva roba, dedueixen que són gitano. Els gitano també van ajudar Dràcula a l'hora de treure els taüts del castell i embarcar-los cap a Anglaterra. Per què creus que guarden lleialtat a Dràcula? Què saps del poble romaní? Busca'n informació i resumeix el que et sembli més interessant.

DURANT LA LECTURA: NOTA

Nom i cognoms:

Curs: Data:

1 Escriu una continuació a la novel·la. I si Dràcula no hagués mort? I si n'hi ha altres com ell disposats a complir els seus plans? Els personatges tornaran a ser tan valents i disposats? La teva imaginació serà el límit

Activitats
Després de la lectura

DESPRÉS DE LA LECTURA:

Nom i cognoms:

Curs: Data:

1 Després de llegir Dràcula, quin creus que n'és el tema fonamental? Per què?

2 Al seu castell, el comte Dràcula s'absenta en fer-se de dia. No obstant això, al llarg de la novel·la se'l veu diverses vegades a la llum del sol. Com pots explicar-ho? Per què creus que ho fa?

DESPRÉS DE LA LECTURA:

Nom i cognoms:

Curs: Data:

3 Dràcula és un personatge literari, parcialment basat en un personatge històric, el sanguinari Vlad IV. Coneixes altres exemples de personatges literaris basats en personatges reals? Quins?

4 *Dràcula* és una novel·la epistolar, és a dir, una novel·la la trama de la qual ha estat construïda principalment amb una successió de cartes o epístoles escrites pels seus personatges. Naturalment, en el llibre hi ha altres elements, com telegrams i retalls de diaris, però les cartes hi predominen. Quins avantatges creus que pot aportar aquest gènere?

DESPRÉS DE LA LECTURA:

Nom i cognoms:

Curs: Data:

5 Creus que els vampirs continuen sent populars? Raona la teva resposta.

Solucions i suggeriments per resoldre
les **activitats** per a la lectura
d'*Dràcula*
Bram Stoker

ANTES DE LA LECTURA: PREGUNTAS GENERALES

- 1** Segur que has sentit a parlar de Dràcula, el vampir que dóna nom al llibre. Què en saps, d'ell? Has vist cap pel·lícula basada en aquesta novel·la o en el mite dels vampirs? Quina? Et va agradar? Per què?

Resposta lliure.

Es pot veure alguna pel·lícula basada en Dràcula o, si no és possible, els alumnes poden buscar informació a internet i a la biblioteca sobre les diferents versions cinematogràfiques del mite. Això els permetrà comparar un gènere, el literari, amb l'altre, el cinematogràfic, i entendre que convertir una novel·la de més de quatre-centes pàgines en una pel·lícula de noranta minuts o dues hores exigeix un treball de síntesi. També es poden suggerir exercicis de reducció, com convertir un capítol de la novel·la en un paràgraf, o un paràgraf llarg en una frase.

- 2** T'agraden les històries de vampirs en la literatura o en el cinema? Per què? Intenta explicar l'èxit del tema vampíric.

Resposta lliure.

És possible que l'èxit del tema dels vampirs, fins i tot en una època com l'actual, que sembla menys procliu a les supersticions, es degui al fet que suscitin en nosaltres una barreja d'horror i fascinació. D'una banda, hi ha una por ancestral, comuna en totes les cultures, que els morts abandonin les tombes amb alguna intenció desconeguda, en cerca de venjança o de sang fresca, suposada font per a ells de vida i d'immortalitat. Per evitar-ho, se'ls intenta calmar de diferents maneres: enterrant amb ells tota mena de béns, celebrant cerimònies en la seva memòria o enterrant-los sota pesants lloses. D'altra banda, la por que ens inspiren els vampirs sol compaginar-se amb una estranya atracció física. El comte Dràcula de la novel·la exerceix un efecte seductor sobre les víctimes, especialment dones, que sucumbeixen al seu poder. Les atrau o les ataca mentre estan adormides i indefenses, al llit, i les paralitza amb la seva intensa mirada, abans de clavar-los els ullals al coll.

Cal recordar, a més, que el vampirisme, és a dir, la necessitat compulsiva de veure, sentir o ingerir sang, té certa base real. Hi ha hagut, per exemple, personatges històrics amb tendències vampíriques, com el mariscal Gilles de Rais, segrestador i torturador de nens; el sanguinari Vlad IV de Valàquia o Dràcula, que empalava els seus enemics, o la comtessa Báthory, que es banyava en la sang de joves verges. I hi ha hagut assassins en sèrie que a més de matar es bevien la sang de les seves víctimes, com l'alemany Fritz Haarmann, que es va fer famós cap al 1920 com el vampir de Hannover, i l'anglès George Haigh, que cap al 1950 va ser batejat com el vampir del bany d'àcid, per beure la sang de les seves víctimes i dissoldre'n els cadàvers amb àcid sulfúric.

Hi ha també països o regions on la superstició dels vampirs va néixer en particular en altres temps, com el sud i l'est d'Europa i, sobretot, la remota i agresta Transsilvània. I existeix, finalment, el ratpenat vampir, originari de l'Amèrica Central i del Sud, que s'alimenta únicament de sang, rastre nutricional que es coneix com a hematofàgia.

3 Busca informació sobre el gènere de terror i l'anomenada literatura gòtica i resumeix la que consideris més interessant.

Malgrat que la resposta és lliure, aportem algunes dades que poden ser d'utilitat.

Els esperits i les ànimes errants abunden tant en les tauletes de fang de l'antiga Mesopotàmia com en les inscripcions, els papirs i les pintures de les tombes de l'antic Egipte. Hi ha fantasmes i espectres en l'Odissea del grec Homer (segle VIII aC) i en La Ilíada, en què l'heroi Aquil·les conversa amb l'ànima del seu estimat Patrocle, que «es va dissipar com si fos fum i va penetrar en la terra fent xiscles». Apareixen també en molts textos romans. Així, per exemple, Plini el Jove (61-113) descriu una casa posseïda per un fantasma. El terror cessa quan desenterren un cadàver encadenat i li proporcionen una sepultura digna. Però, a excepció d'aquests antecedents i d'algunes recopilacions orientals, la literatura de terror no neix, com a gènere més o menys definit, fins a finals del segle XVIII, a l'inici del Romanticisme. Amb la seva maledicció ancestral, els seus passadissos secrets i els seus sorolls de cadenes, *El castell d'Otranto* (1764), d'Horace Walpole (1717–1797), és l'obra fundacional de l'anomenada novel·la gòtica, gènere íntimament associat, a Anglaterra, on es va originar, amb la resurrecció de l'estil arquitectònic conegut com a gòtic, que va tenir lloc durant el mateix període.

A Alemanya, el pioner del gènere fantàstic i de terror va ser E. T. A. Hoffmann (1776-1822), una de les màximes figures del Romanticisme alemany, autor de novel·les com *Els elixirs del diable* (1815), en què introdueix el tema del doble fantasmal o *doppelgänger*. També alemany, encara que va néixer a França, va ser Adelbert von Chamisso (1781-1838), la reputació literària del qual es basa sobretot en *La meravellosa història de Peter Schlemihl* (1814), novel·la curta molt més coneguda com *L'home que va vendre la seva ombra*, en què el protagonista fa un pacte amb el diable. A la Gran Bretanya, el gènere gòtic es va entrellçar amb altres i va guanyar en complexitat i en densitat psicològica. Algunes obres memorables escrites durant aquests anys van ser la novel·la *Frankenstein* (1818), de Mary Shelley (1797-1851), en què un científic fabrica un monstre al seu laboratori, i el relat *El vampir* (1819), de John William Polidori (1795-1821), en què l'heroi, basat en el poeta Lord Byron (1788-1824), de caràcter turbulent i apassionat, és vist com un vampir.

Però l'escriptor de relats de terror més important de l'època, i potser de tots els temps, va ser el nord-americà Edgar Allan Poe (1809-1849), que va tenir una gran influència posterior. Poe, que reunia en si mateix tant una imaginació desbordant com una gran capacitat per a l'anàlisi, és autor d'una sèrie de con-

tes emblemàtics, com *La caiguda de la casa Usher* (1839) i *El pou i el pèndol* (1842). Durant un temps, la tràgica història de la seva vida, que semblava evocar els seus relats més lúgubres, va enfosquir les dimensions de la seva obra, que avui gaudeix de prestigi universal.

És inevitable anomenar també, encara que sigui de passada, una sèrie d'obres escrites durant el llarg regnat (1837-1901) de la reina Victòria: *L'estrany cas del Dr. Jekyll i Mr. Hyde* (1886), de l'escocès Robert Louis Stevenson (1850-1894), el retrat d'una personalitat dividida entre el bé i el mal; *El retrat de Dorian Gray* (1890), del també irlandès Oscar Wilde (1854-1900), una variació sobre el mateix tema, i el més perdurable dels llibres sobre vampirs, *Dràcula* (1897), d'un altre irlandès, Bram Stoker (1847-1912).

4 T'atrauen les històries de terror? Justifica la teva resposta.

Resposta lliure.

El terror o por intensa pot alimentar-se en causes naturals o sobrenaturals. En el primer cas, constitueix un mecanisme de supervivència bàsic, una resposta a estímuls específics, com un dolor agut o l'amenaça d'un perill real i potser imminent. En el segon cas, la por està arrelada en les tradicions religioses i en el folklore i se centra en el que s'esdevé després de la mort, el mal com a principi diabòlic i l'aparició d'un ésser maligne. És aquesta por d'origen sobrenatural la que dona peu a la literatura de terror clàssica, que s'expressa en històries de fantasmes, apareguts, bruixes, ogres, gnoms, dimonis, vampirs, homes llop i transformacions en altres éssers.

Crida l'atenció que la por del que és sobrenatural hagi existit entre tots els pobles i en totes les èpoques. Fins i tot ara, quan el progrés científic ha canviat considerablement les nostres vides, molta gent encara creu en l'existència d'un esperit separat del cos i en alguna forma d'immortalitat. Però la literatura de terror no s'adreça només a les persones que creuen en tot el que és sobrenatural, sinó també a aquelles que, malgrat que no hi creuen, gaudeixen sentint el fregadís de la por. Saben que en el fons es tracta d'un joc literari i que al final del relat hi haurà una explicació, o almenys una ambigüïtat raonable, i tot tornarà a mare. Al mateix temps que la lectura ens inquieta i ens produeix un calfred, té un efecte benèfic i tranquil·litzador, ja que ajuda a neutralitzar les nostres pors interiors i a exorcitzar-les.

DURANT LA LECTURA CAPÍTOL I

1 Busca informació a la biblioteca i a internet sobre la regió de Transsilvània (història, geografia, entorn natural...) i escriu-ne un informe.

En l'actualitat Transsilvània és una regió de Romania, i nucli originari de l'Estat, que se situa al centre del país. Durant l'Imperi romà, va formar part de la província romana de la Dàcia. Va patir invasions de pobles bàrbars, com els huns i els àvars. Al segle XIII, el regne d'Hongria la va incorporar al seu territori. Després de la derrota hongaresa davant dels invasors turcs, es va convertir en un estat independent conegut com el principat de Transsilvània, que pagava tributs als turcs. És l'etapa en què va governar Vlad IV, també anomenat Vlad l'Empalador o Vlad Draculea, que va servir d'inspiració a Bram Stoker per al seu comte Dràcula. Després de la retirada dels turcs, va tornar a convertir-se en província d'Hongria. Aquesta era la situació que evoca la novel·la. Posteriorment, després de la Primera Guerra Mundial, Romania va passar a ser novament un país independent, del qual Transsilvània és una de les regions principals.

La regió és un altiplà d'entre 300 i 500 metres sobre el nivell del mar, rodejat pels monts Carpats. Aquest arc muntanyós s'interna a l'interior de la regió en diversos punts. La zona està solcada per diferents rius, com el Mures, el Somes, l'Olt i els seus afluents.

2 La gent de Transsilvània s'adreça a en Jonathan Harker en alemany. Investiga la raó i explica-la.

Com que els hongaresos que van conquerir Transsilvània al segle XIII eren principalment guerrers, van decidir portar colons alemanys, de Saxònia, per poblar el territori. D'aquí la influència alemanya, que va perdurar durant molt de temps.

3 Per què creus que el crucifix es considerava una arma eficaç contra els vampirs?

Els vampirs representaven l'esperit diabòlic, el mal, per això es creia que símbols religiosos com la creu, tant en forma de crucifix com la que es fa en senyar-se, podien servir per lluitar contra ells. Una significació semblant van tenir l'hòstia consagrada, l'aigua beneïda i la Bíblia.

4 Tot aquest capítol és ple d'elements inquietants. A mesura que en Jonathan Harker s'acosta al seu destí, la impuntualitat augmenta, la gent deixa sense contestar les seves preguntes o se senya al seu pas. Digues altres elements que consideris que accentuen la sensació de perill.

La foscor creixent, el paisatge escarpat, els cavalls negres de la calessa, el conductor misteriós i emboçat, d'enorme força, l'udol dels llops, el castell sense llum.

DURANT LA LECTURA CAPÍTOL II

- 1 Observaràs que el text de cada capítol va precedit d'un perfil vermell sobre fons negre, que mostra un dels personatges. En el capítol I és el perfil d'en Jonathan Harker i en el II, el del comte Dràcula. Què opines d'aquest procediment, que recorda les lletres inicials o caplletres d'alguns llibres antics? I de les altres il·lustracions del capítol, en què apareixen els personatges esmentats? Com definiries l'estil de les il·lustracions?**

Resposta lliure.

Les il·lustracions són bàsicament expressionistes, amb contrastos molt aguts, grans ombres, perspectives obliqües i ritmes lineals molt forts. Semblen tenir una funció dramàtica i psicològica, com el cinema expressionista alemany de l'època de *Nosferatu* (1922), primera versió de Dràcula en el cinema.

- 2 Quins detalls et criden més l'atenció de l'aspecte del comte Dràcula? Creus que és prou terrorífic? Deu haver observat que en les pel·lícules no acostuma a portar bigoti. Què opines d'aquest fet?**

En la novel·la, Dràcula té el front ample i bombat i les orelles punxegudes. Porta un bigoti blanc i llarg, que deixa entreveure una boca d'expressió cruel, amb unes dents blanques molt afilades i uns llavis d'un vermell intens. Si no fos pels llavis, faria una impressió de pal·lidesa extrema. Té les ungles llargues, cuidades i afilades com ganivets.

Hi ha almenys una pel·lícula en què Dràcula apareix amb el bigoti de la novel·la, *El conde Drácula* (1970), de Jesús Franco, en què Christopher Lee porta un bigoti llis i canós. En el cinema hi ha també vampirs de cabells llargs i rossos, com Tom Cruise en *Entrevista amb el vampir* (1994).

- 3 Quina característica comparteixen el comte Dràcula i el cotxer que ha portat en Harker al castell? Creus que poden ser la mateixa persona? Per què?**

Tots dos tenen una força extraordinària. En el capítol següent, en Harker comprèn que, en efecte, es tracta de la mateixa persona. Més endavant, en el capítol XVIII, un altre personatge, el doctor Van Helsing, comenta que un vampir té la força de vint homes.

- 4 Hi ha la creença, fomentada pel cinema, que els vampirs entren en combustió en contacte amb la llum solar: n'hi ha prou amb un raig de sol per fer que s'estremeixin, cremin i es converteixin en pols. En aquest capítol, Dràcula es retira en fer-se de dia, però no sembla córrer perill. De fet, al llarg de la novel·la, el**

veiem actuar a la llum del dia. Això sí, de nit és quan mostra la plenitud dels seus poders i pot, per exemple, canviar de forma i convertir-se en ratpenat o esmunyir-se per les reixetes de les portes. Quina altra característica singular mostra Dràcula en aquest capítol?

En Harker descobreix que el comte Dràcula no es reflecteix en el mirall que utilitza per afaitar-se. En general, els vampirs no es reflecteixen en els miralls i, com veurem més tard, no tenen la capacitat de produir ombra. Aquestes característiques i moltes altres, com la força i l'agilitat extraordinàries i la capacitat de transformació, que anirem descobrint en el text, demostren que no són éssers naturals, sinó sobrenaturals, que incompleixen les lleis físiques. Se suposa que el comte Dràcula ha obtingut les seves habilitats mitjançant pactes amb el diable.

DURANT LA LECTURA CAPÍTOL III

- 1 A poc a poc, en Harker comença a ser conscient de la gravetat de la seva situació. Quins factors el porten a aquesta convicció? Et sembla lògica la seva deducció?**

L'evidència que el castell no té servei i que el comte i ell estan sols; el descobriment que la immensa majoria de les portes són tancades amb clau i que l'única sortida és la porta principal; l'ordre que rep per part del seu amfitrió d'escriure cartes a la seva promesa Mina i al seu cap dient-los que es quedarà allà un altre mes; l'advertència que no ha de quedar-se adormit fora de la seva habitació.

Resposta lliure.

- 2 Sembla que el comte Dràcula té una relació d'afinitat o de poder amb alguns animals de costums més o menys nocturns i, fins i tot, és possible que comparteixi algunes de les seves qualitats. En el capítol anterior s'ha referit als llops com els fills de la nit. En aquest, baixa de cap per avall per la paret del castell. A quin animal et recorda?**

Als ratpenats, que es desplacen així per les parets de les coves o les façanes de les cases. Més tard, veurem com es converteix en ratpenat i també en un gos gros, quan desembarca a Anglaterra, i en un llop. En el capítol XIX, Dràcula reuneix milers de rates per atacar els seus enemics, quan irrompen a la seva casa de Londres.

- 3 En Harker coneix les tres dones de Dràcula, que semblen àvides dels seus pe-ton. Malgrat el perill, la força del desig és recíproca, i el jove queda immòbil, «amb els ulls mig clucs, en un turment de deliciosa anticipació». Descriu una**

situació en què tu també hagis percebut el perill, però hagis quedat quiet, sense saber què fer, i intenta explicar per què vas reaccionar d'aquella manera.

Resposta lliure.

DURANT LA LECTURA CAPÍTOL IV

- 1 En Harker es veu obligat a escriure tres cartes més, datades en dies espaiats, anunciant la seva tornada, i pensa que, quan el comte envii l'última, el matarà. Imagina que et trobes en una situació semblant, tancat en algun lloc, i que t'obliguen a escriure una carta fingint que estàs bé. Com podries alertar en aquesta carta els teus propparents sense que la persona que et vigila i que segurament la llegirà se n'adoni? Escriu la carta en què incloguis la teva idea per avisar que corres perill.**

Resposta lliure.

A classe es pot parlar de la ciència criptogràfica. La criptografia és la pràctica i l'estudi de tècniques per a la comunicació segura en presència de terceres persones. Dit d'una altra manera, consisteix a construir i analitzar protocols que impedeixen a tercers o al públic llegir missatges privats. Abans de l'edat moderna, el terme criptografia era sinònim de xifratge, i consistia a convertir la informació d'alguna cosa llegible en alguna cosa il·legible i aparentment sense sentit, que només els destinataris previstos podien desxifrar. Des del desenvolupament de les màquines de xifratge rotatori en la Primera Guerra Mundial i l'adveniment de les computadores en la Segona Guerra Mundial, els mètodes utilitzats per fer servir la criptografia han esdevingut cada cop més complexos i la seva aplicació s'ha estès més.

Qualsevol persona pot inventar un sistema criptogràfic simple substituint unes lletres per unes altres o per uns nombres o creant un codi de múltiples variables. Els alumnes poden crear el seu sistema de criptografia.

- 2 Veient la gravetat de la situació, en Harker surt per una finestra i es desplaça per un estret sortint de pedra per arribar a la finestra del comte i accedir a l'habitació d'aquest. Se t'acut cap altra manera d'aconseguir el mateix sense córrer tants riscos? Explica-la.**

Resposta lliure.

Cal que els alumnes reflexionin sobre la situació que es descriu en el llibre i que comparteixin les seves idees sobre què podria fer en Harker per arribar a l'habitació del seu segrestador. Així practican les seves capacitats per al raonament, l'expressió oral, el respecte per les opinions dels altres...

3 A la cripta, en Harker troba cinquanta caixes rectangulars plenes de terra, en una de les quals descansa el comte. Per a què serveixen?

Com es veu després, el vampir necessita terra de Transsilvània per descansar encara que sigui en un altre país. En el seu pla d'estendre el seu domini per Londres, Dràcula pretén comprar més propietats i deixar un taüt amb terra transsilvana en cada una, que li serveixi de refugi durant el dia.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL V

1 El doctor Seward grava el seu diari en un fonògraf, un aparell inventat per Thomas Alva Edison el 1877. Busca informació sobre aquest invent i exposa-la.

El fonògraf utilitza un sistema de gravació mecànica, en el qual les ones sonores són transformades en vibracions mecàniques mitjançant un transductor acústic mecànic. Les vibracions mouen un estilet que grava un solc helicoidal sobre un cilindre, que al principi era de cartró recobert d'estany i després de cera sòlida. Per reproduir el so, s'inverteix el procés. En la primera demostració que Edison va fer del seu invent, la peça interpretada va ser una cançó popular titulada La Maria tenia un xai. Posteriorment, el fonògraf va ser substituït pel gramòfon, que utilitzava un disc pla en lloc del cilindre.

2 El doctor Seward és director d'un manicomi, el que ara s'anomenaria un hospital psiquiàtric. Busca informació a la biblioteca i a internet sobre les condicions en què vivien els pacients d'aquests establiments abans de l'època moderna.

Al principi els manicomis eren institucions dissenyades per amagar els trastorns de conducta, perceptius o de pensament, ja que es considerava que les persones que els manifestaven causaven efectes desestabilitzadors en la societat. L'Hospital de Bethlem o Bedlam, fundat com a tal el 1330, va ser el primer de la Gran Bretanya. Les condicions allà eren espantoses. Els pacients més violents i perillosos estaven emmanillats i encadenats a terra o a les parets i eren sotmesos a tractaments brutals. Alguns consideraven que havien perdut la seva condició humana a causa del seu comportament irracional i salvatge i que la bogeria era el resultat de la debilitat moral. Al segle XVIII es va posar de moda anar a visitar-los i pagar per observar-los dins de les seves cel·les. A alguns pacients se'ls permetia sortir per pidolar. En l'època de la novel·la, els pacients ja no eren considerats culpables de la seva situació, sinó malalts que havien de ser tractats amb respecte i estudiats a fons, des d'un punt de vista científic, malgrat que les seves condicions de salubritat i benestar encara deixaven molt a desitjar. Es pot ensenyar als alumnes el quadre Casa de bojós, de Francisco de Goya, que mostra un manicomi de principis del segle XIX a Espanya perquè es facin una idea de la situació en què vivien aquests malalts.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL VI

- 1** La Mina Murray visita la seva amiga a la població de costa de Whitby, on la seva amiga Lucy Westenra estiuja amb la seva mare. Descriu el teu lloc d'estiu i explica una història de por que passi allà.

Resposta lliure.

- 2** En el seu estudi sobre en Renfield, el doctor Seward observa l'obsessió del seu pacient pels animals i l'alimentació i inventa per a ell el nom de «maníac zoòfag». Creus que els humans, excepte els vegetarians estrictes, ens comportem en certa manera com en Renfield? Raona la teva resposta.

Resposta lliure.

L'alimentació és, en principi, conseqüència de la tradició. En alguns pobles és costum devorar animals que altres rebutgen, com, per exemple, insectes, serps, gossos o micos. En altres temps, el canibalisme era habitual en alguns indrets. Els neandertals el practicaven, i també hi ha mostres de canibalisme a Mesoamèrica, l'Amèrica del Sud, Àfrica i la Polinèsia. El vegetarianisme és un règim alimentari que té com a principi deixar de consumir carn. El veganisme evita, a més, la resta d'aliments d'origen animal, com la llet, els ous, la mantega i la mel.

Es pot parlar dels diferents tipus d'alimentació.

- 3** En el seu diari, la Mina parla del somnambulisme de la seva amiga Lucy. Defineix aquest trastorn. Creus que t'ha passat mai? Explica la teva experiència i digues per què et sembla que el vas patir.

El somnambulisme és un trastorn del son, en què les persones, mentre estan inconscients, desenvolupen activitats motores senzilles o relativament complexes. Un somnàmbul pot abandonar el llit, caminar o fins i tot sortir de casa. Té els ulls oberts, però no hi veu de la mateixa manera que quan està en vigília, i acostuma a creure que es troba en un lloc diferent. Els somnàmbuls tendeixen a tornar al llit per iniciativa pròpia i, generalment, no recorden haver-se llevat de nit. El somnambulisme és més freqüent en nens i adolescents i quan es pateixen períodes d'ansietat. Quan el somnàmbul es desperta bruscament, acostuma a estar confós o desorientat.

Resposta lliure pel que fa a la segona part de l'activitat.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL VII

- 1** Aquest capítol alterna retalls de premsa, fragments del diari de navegació d'un vaixell i anotacions del diari personal de la Mina Murray. Creus que aquesta estructura fragmentària, que alterna els punts de vista, facilita la lectura o la dificulta? Per què?

Resposta lliure.

En la seva època, la tècnica de Bram Stoker en *Dràcula* devia semblar sorprenent i quasi experimental. Des de llavors s'han escrit moltes novel·les que inclouen materials en brut. Així, per exemple, *La verdad sobre el caso Savolta* (1975), d'Eduardo Mendoza (1943), inclou retalls de premsa i documents judicials i policials.

Els alumnes poden intentar compondre un relat fent servir la mateixa tècnica, és a dir, unint materials de diversa extracció, com cartes, anuncis, fragments de cançons, notícies de premsa, etc.

- 2** Busca a la biblioteca o a internet la història d'algun vaixell fantasma o amb una història misteriosa i resumeix-la aquí.

Resposta lliure.

Resumim, a continuació, la famosa llegenda de L'holandès errant. Es diu que, en els temps de la navegació a vela, els vigies dels vaixells que amb temps rúfol travessaven els dos caps més llegendaris del món, el de Bona Esperança, a Sud-àfrica, i el d'Hornos, a l'extrem meridional de l'Amèrica del Sud, albiraven, de vegades, un veler empès per la tempesta i assotat per les onades, que portava totes les veles desplegadas i es dirigia cap a ells amb tanta decisió, que el xoc semblava inevitable. No obstant això, mai no arribava a produir-se. Al pas del veler se sentia un crit d'aparent desesperació, que també podria ser d'auxili, i que potser es devia a l'udol del vent en passar entre els aparells. De vegades, la llegenda parla d'un cert capità holandès que va acceptar un tracte amb el diable i que des de llavors travessa els caps incessantment i, unes altres, d'una tripulació que va cometre un crim horrible, per la qual cosa ha de navegar durant tota l'eternitat.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL VIII

- 1 Entre els seus molts poders, Dràcula té el de la hipnosi i el de la telepatia, per això és capaç de fer caure la Mina en un estat de somnambulisme i d'aconseguir que acudeixi a ell. I per això també pot fer el mateix amb en Renfield, que s'escapa de la seva cel·la per una finestra, per manifestar-li la seva submissió. Busca informació sobre el tema i explica si la telepatia té una base científica.**

El terme telepatia al·ludeix a una experiència portada a terme en la distància i procedeix de l'època en què les tècniques electromagnètiques de telecomunicació rebien noms com «telèfon» i «telègraf». Consisteix en la transmissió o coincidència de pensaments entre persones, generalment distants entre si, sense la intervenció d'agents físics coneguts. Malgrat que s'han portat a terme molts experiments sobre telepatia, la majoria de la comunitat científica la considera una superxeria i argumenta que les magnituds d'energia que el cervell humà és capaç de produir són insuficients per permetre la transmissió d'informació a un altre cervell, i més sense mediació tecnològica. Fins ara no s'ha pogut comprovar cap fenomen telepàtic al laboratori.

- 2 Què se sap del vampirisme des del punt de vista clínic?**

Beure sang és una pràctica més freqüent del que sembla. Durant molt temps, la gent bevia la sang dels animals acabats de sacrificar com a reconstituent o per curar els seus mals, i encara avui els massais de Kènia i Tanzània beuen sovint una mescla feta de la sang i la llet dels seus caps de bestiar. Quant a la sang humana, entre els antics romans era molt apreciada la dels gladiadors moribunds, a la qual s'atribuïen efectes rejuvenidors.

Existeix també el vampirisme clínic, exemplificat en l'anomenada «síndrome de Renfield», que rep el nom del personatge de la novel·la. És un patró de comportament en què el malalt obté plaer en veure, sentir o ingerir sang. Malgrat que la síndrome no està reconeguda oficialment per la psiquiatria actual, els casos abunden en la literatura psiquiàtrica des de finals del segle XIX. Alguns investigadors sostenen que no es tracta d'una malaltia mental, sinó d'un trastorn sanguini, hereditari i poc freqüent, del qual existeixen diversos tipus, com la porfíria, que es caracteritza per la presència d'anèmia. Avui dia, la porfíria té tractament. Cal suposar, no obstant això, que la necessitat de superar els efectes d'una anèmia severa pot haver portat a beure sang algunes de les persones que la van patir. Entre els símptomes d'aquesta malaltia s'inclouen l'extrema sensibilitat a la llum del sol, així com una retracció de les genives que posa al descobert les dents: els signes clàssics del vampir.

3 Quina creus que és la raó de l'immens poder que Dràcula té sobre en Renfield?

Dràcula pot donar ordres als morts, els ratpenats, les rates i els llops. En la seva demència, en Renfield també sembla ser particularment vulnerable a l'influx telepàtic del vampir i, en certa manera, participa de la seva set de sang. Gaudeix veient com uns animals es mengen els altres i espera, com veurem més tard, que Dràcula li regali centenes i milers de rates per poder saciar-se.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL IX

1 La Mina escriu a la Lucy des de Budapest. Segueix en un atlas d'Europa el seu recorregut amb un tren costaner des de Whitby fins a Hull, des de Hull fins a Hamburg amb vaixell i novament amb tren des d'Hamburg fins a Budapest. Com podria fer aquest mateix viatge avui dia?

Avui dia és possible anar de Whitby a Hull amb tren, però també amb cotxe i amb autobús. Ni Whitby ni Hull no tenen aeroport, però hi ha vols entre Hamburg i Budapest.

2 La Mina i en Jonathan es casen el mateix dia del seu retrobament. Imagina les possibles raons d'un casament tan sobtat.

En Jonathan està destrossat anímicament i la Mina també ha estat molt preocupada en no tenir notícies seves durant molt temps. És possible que ara, en casar-se, vulguin refermar una relació que ha estat en perill i, al mateix temps, trobar una seguretat que necessiten. «Vull començar la meua vida en aquest moment, amb el nostre casament», diu ell.

3 Per què crees que en Jonathan entrega el seu diari de viatge a la Mina i li demana que no li expliqui el contingut?

En Jonathan creu que la seva curació depèn de l'oblit de la seva vivència, que li resulta massa dolorosa, però no vol tenir secrets amb la seva esposa, per això li demana que el conservi i que el llegeixi si aquest és el seu desig, però que no l'hi reveli.

4 Inquiet per l'estat de la Lucy, el seu promès, l'Arthur Holmwood, demana ajuda a un amic, el doctor Seward, que diagnosticarà a la jove una anèmia de causa desconeguda. Incapaç de resoldre si es tracta d'una afecció mental o si té una base orgànica, escriu al seu vell amic i mestre, el professor Van Helsing, d'Amsterdam, que deixa immediatament les seves activitats per atendre la petició d'en Seward. Compara la situació de la novel·la, en què una sèrie de persones s'uneixen per ajudar-ne una altra, amb alguna experiència real que hakis viscut.

Resposta lliure.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL X

- 1 Durant aquest capítol, a la Lucy li fan dues transfusions de sang: una procedeix del seu promès, en Holmwood, i la segona, del doctor Seward. Abans d'aquestes transfusions, ni en les dues que li faran després, no li fan una anàlisi prèvia, i és que en l'època de la novel·la els grups sanguinis no havien estat descoberts i, per tant, no se'n coneixien les incompatibilitats. Busca informació sobre el descobriment dels grups sanguinis i exposa les dades més important.**

Jean-Baptiste Denys, metge de Lluís XIV de França, va fer el 1667 la primera transfusió registrada. Denys va fer reviure temporalment un nen moribund injectant-li a les venes sang de xai. Els intents van sovintejar, però s'ignorava per què algunes transfusions d'un donant a un receptor tenien èxit, altres fracassaven i altres eren letals.

El 1901, un metge austríac, Karl Landsteiner, va barrejar en uns tubs d'assaig el plasma sanguini d'una persona, és a dir, la part líquida de la sang, amb les cèl·lules vermelles o hematies d'una altra. Va observar que en alguns casos es barrejaven suaument, mentre que en uns altres formaven grumolls. Era previsible que, en els vasos sanguinis dels òrgans essencials, com el cor o el cervell, aquests grumolls formessin coàguls o trombes.

Landsteiner va descobrir que la clau que es produís aglutinació o no era la forma de reaccionar de les cèl·lules vermelles, que contenien una proteïna especial, o aglutinogen, quan entraven en contacte amb el plasma, que contenia una altra proteïna, anomenada aglutinina. Les cèl·lules vermelles amb un determinat tipus d'aglutinogen eren compatibles amb el plasma que contingués un determinat tipus d'aglutinina, però no amb el plasma d'un altre tipus. Landsteiner va agrupar la sang humana en tipus A, B i 0. Les cèl·lules vermelles d'aquest últim tipus no contenen aglutinògens i, per tant, poden barrejar-se amb qualsevol tipus de plasma. Per això als seus posseïdors se'ls anomena donants universals. Poc després es va descobrir un quart tipus sanguini, l'AB, el plasma del qual pot rebre qualsevol tipus de cèl·lula vermella. Per això als seus posseïdors se'ls anomena receptors universals. A part dels grups sanguinis majoritaris, avui se'n coneixen altres de menys estesos.

- 2 El professor Van Helsing rep un paquet de flors d'all procedents d'un hivernacle de Haarlem, Holanda. Investiga les propietats de l'all en la medicina tradicional.**

L'all procedeix de la Xina i es cultiva per tota la zona del Mediterrani. Es fa servir des de fa milers d'anys com a saboritzant natural. Té una àmplia tradició en la medicina naturista, i les seves propietats varien segons que sigui cru o cuinat. És eficaç contra la hipertensió i se li atribueixen efectes antibiòtics, antireumàtics, antidepressius i, fins i tot, anticancerígens. Quant al seu poder contra els vampirs, se suposa molt eficaç, tant en forma de flor com de bulb. Investigadors noruecs, però, han demostrat que l'acre olor de l'all atrau les sangoneres.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XI

- 1 El doctor Van Helsing ha de tornar a Amsterdam i escriu a en Seward perquè vigili la Lucy. Però la carta d'en Van Helsing es retarda perquè l'adreça està incompleta, i aquesta tardança resulta fatal. Imagina una altra situació en què un retard, motivat per un error involuntari, origini un desastre i escriu el relat.**

Resposta lliure.

- 2 La Lucy continua escrivint fins al seu presumible final. Veu Dràcula en forma de ratpenat i també de llop i explica com la seva mare, malalta del cor, mor al seu costat. Busca exemples de casos reals en què els protagonistes d'una història l'hagin narrada fins al límit de les seves possibilitats i fes-ne un resum d'algun.**

Resposta lliure.

Entre els casos reals hi ha el del capità Robert Falcon Scott, que el 1912 va morir amb els seus companys, en tornar del pol sud, a causa de la fatiga i l'esgotament, sense deixar d'escriure el seu diari i una sèrie de cartes de comiat, que van ser trobades vuit mesos després. Altres exemples es poden buscar entre les cartes dels condemnats a mort, que escriuen hores abans de ser executats, o dels soldats al llarg d'una guerra.

- 3 Posa't en la pell d'una persona en la seva última nit abans de morir i descriu-ne els sentiments en una carta.**

Resposta lliure.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XII

- 1 La Lucy ha rebut sang de tres persones: en Holmwood, en Seward i en Van Helsing. Ara la rep d'una quarta, en Quincey Morris. Curiosament, tres d'aquests homes han estat pretendents seus i dos d'ells han estat rebutjats. Però ara és com si tots estiguessin units davant la imminència de la mort de la Lucy i s'haguessin conjurat per salvar-la. Malgrat que encara ets molt jove per donar sang, en una situació semblant, en donaries a un dels teus companys si la necessites? La donaries també a una persona a qui no coneixes? Raona les teves respostes.**

Resposta lliure.

- 2** **Quan l'Arthur Holmwood vol acomiadar-se de la Lucy amb un petó, en Van Helsing s'afanya a agafar-lo pel coll per impedir-li-ho i el fa retrocedir «amb una energia inesperada». Després, anima el promès a fer-li un petó al front. Per què ho fa?**

Per evitar que ell s'entendreixi massa i ella, aprofitant un descuit, pugui mossegar-lo al coll i convertir-lo en vampir. Encara que al principi ella reacciona amb ira, després es calma, besa la mà d'en Van Helsing i li encomana la protecció del seu promès, com si compregués que morirà i que en Holmwood continuarà estant en perill.

- 3** **En aquest capítol i en el següent, Stoker descriu el cadàver de la Lucy amb cert embadaliment i insisteix que la mort li endolceix els trets i que cada hora que passa sembla augmentar la seva bellesa. Saps què és la necrofília? Busca informació sobre aquesta patologia i resumeix-la.**

La necrofília és l'atracció cap als cadàvers de persones o animals i cap a tots els aspectes relacionats amb la mort. Va des de la violació dels sepulcres o sepultures fins a la profanació dels cadàvers, actes que estan tipificats en el Codi Penal d'alguns països. D'altra banda, la relació entre l'amor i la mort és un tema freqüent en la mitologia, la literatura i l'art. Una extensió de la relació emocional entre els amants és l'amor que perdura després de la mort. Algunes històries de fantasmes tracten precisament d'això, de l'amor dels difunts cap als vius o de la dependència dels vius respecte dels difunts. També els relats de vampirs parlen de l'amor per la vida i per una de les seves manifestacions més òbvies: la sang. No és estrany que fos durant el Romanticisme quan aquests relats cobressin auge. Per a escriptors com Edgar Allan Poe, per exemple, la mort de l'estimada era font d'inspiració contínua, i és el tema central de contes com Ligeia, Morella i Berenice. També el tema central de Dràcula és el de la vida més enllà de la mort.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XIII

- 1** **Aquest capítol al·ludeix a una sèrie de morts i enterraments: el pare d'en Holmwood, que li ha traspasat el títol nobiliari de Lord; la Lucy i la seva mare; el cap d'en Jonathan Harker, que li ha llegat el seu negoci immobiliari. Els morts continuen influenciant els vius. Coneixes casos de persones que s'han estimat molt i han mort amb pocs dies de diferència? És possible morir de pena per la mort d'un ésser estimat?**

Resposta lliure.

Es pot comentar el cas de les famoses actrius Debbie Reynolds i Carrie Fisher, mare i filla, que van morir amb un dia de diferència. Carrie Fisher, la cèlebre princesa Leia, va morir el 27 de desembre de 2016 a conseqüència d'un infart i la seva mare, una reconeguda actriu de musicals, va patir un accident cerebrovascular poc després i va morir l'endemà.

- 2** La Mina i en Jonathan s'encreuen a Londres amb Dràcula, que apareix a ple dia. En Jonathan queda esfereït i la Mina pren la determinació de llegir el diari del seu marit per conèixer directament la font de tant horror. T'has trobat mai pel carrer algú a qui no veies des de fa molt de temps i no esperaves tornar a veure, i menys en aquelles circumstàncies? Com vas reaccionar? Per què creus que vas actuar d'aquella manera?

Resposta lliure.

- 3** La Lucy és enterrada al panteó familiar i, poc després, comencen a desaparèixer els nens dels voltants. Quan aquests tornen, tenen alguna ferida o esquinçada al coll. Sens dubte, els dos fets estan relacionats. Abans de llegir el capítol següent, imagina quina podria ser la raó d'aquestes marques si els vampirs del llibre no campessin a pler.

Podrien ser mossegades de gossos petits o rates, com suggereix The Westminster Gazette, o picades de paparres o d'algun altre insecte, com polls o puces.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XIV

- 1** En Seward diu que creu en l'hipnotisme. Què és l'hipnotisme? T'han hipnotitzat mai? Has vist hipnotitzar altres persones? Què t'ha semblat?

L'hipnotisme és la tècnica d'induir la hipnosi, un estat de la consciència humana que implica una concentració més gran de l'atenció en un record o un pensament dominant i, al mateix temps, una disminució de la consciència perifèrica general i de les distraccions. Les teories que expliquen el que passa durant la hipnosi es divideixen en dos grups: les que la consideren un estat alterat de la ment, un trànsit, i les que la veuen com una forma de representació imaginativa d'un paper o rol. La hipnosi acostuma a ser induïda per un procediment conegut com a inducció hipnòtica, que implica una sèrie d'instruccions preliminars i moviments, canvis de veu i passades magnètiques, que tenen com a fi augmentar la suggestibilitat del subjecte i la seva dependència de l'hipnotitzador, que es converteix en una figura gairebé paternal. L'ús de l'hipnotisme amb fins terapèutics es coneix com a «hipnoteràpia», mentre que el seu ús com a espectacle o forma d'entreteniment davant d'una audiència es coneix com a «hipnotisme escènic».

Resposta lliure pel que fa a la resta de preguntes.

- 2** Creus que els nens que la Lucy mossega es convertiran en vampirs? Raona la teva resposta.

La mossegada del vampir en si no causa la mort ni converteix les víctimes necessàriament en vampirs. És l'arma que utilitza per augmentar la seva influència.

Si alguna de les seves víctimes mor, es deu a la pèrdua de sang. Després, quan han mort, és quan es converteixen en vampirs i propaguen el mal pel món. Els nens mossegats són mantinguts amb vida per la Lucy precisament perquè li proporcionen un subministrament continu de sang.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XV

- 1 El taüt de la Lucy és buit perquè ha sortit a buscar noves preses. En canvi, a la nit següent, en Seward i en Van Helsing la troben al seu lloc, «més bella i radiant que mai». En veure-li les dents, més afilades que abans, en Seward accepta que la Lucy és una vampira, una morta vivent. Per què creus que en Van Helsing no la mata aleshores?**

Com que porta el seu maletí, la causa deu ser que necessita el consentiment dels altres, en particular d'en Holmwood, que ha estat el seu promès i encara se sent ofès quan en Van Helsing suggereix que la Lucy pot haver-se convertit en una morta vivent.

- 2 En Van Helsing, com convenç en Holmwood perquè vagi al cementiri amb ells? Creus que el metge va actuar bé en convèncer el promès de la Lucy perquè els acompanyés? Per què?**

Apel·lant al jurament que va fer a la Lucy abans de morir, és a dir, que a ell el protegiria i a ella li donaria la pau.

Resposta lliure pel que fa a les altres preguntes.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XVI

- 1 En Harker, en Seward, en Holmwood i en Quincey Morris acompanyen en Van Helsing al cementiri, on tornen a trobar el taüt buit. Fan guàrdia a l'exterior del panteó i, per fi, en Holmwood té la prova que esperava, en veure la seva promesa vestida amb la mortalla i amb un nen als braços. La Lucy el tempta perquè li faci costat, però en Van Helsing s'hi interposa amb un crucifix i ella s'escapa. Imagina aquesta mateixa escena, però d'una forma paròdica. Com s'hauria desenvolupat si fos una comèdia? Escriu-la.**

Resposta lliure.

Es pot aprofitar per veure la pel·lícula *El baile de los vampiros*, de Roman Polanski (1967), en què un vampir es posa a riure quan li ensenyen un crucifix i l'aparta.

- 2** El mateix Holmwood clava l'estaca al cor de l'ésser que va ser la Lucy. Després, li tallen el cap i li omplen la boca d'all. Quant a l'ànima, en Van Helsing explica que torna a ser lliure. Abans de separar-se, tots es conjuren per matar Dràcula. Escriu un diàleg en què unes persones s'obliguin a si mateixes a aconseguir uns objectius especialment difícils, potser també per derrotar un monstre terrible.

Resposta lliure.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XVII

- 1** La Mina i en Seward, que no es coneixien, es reuneixen per compartir informació. Mentre ell llegeix les notes de la Lucy, el diari del seu marit i el seu propi, ella escolta en el fonògraf els cilindres de cera que constitueixen el diari del metge, que ja hem llegit, i els transcriu a màquina. Escriu una pàgina del que seria el teu diari com si fossis un personatge més de la novel·la.

Resposta lliure.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XVIII

- 1** Després de la mort de la Lucy, la Mina ocupa el seu lloc en la devoció dels homes. Descriu alguns dels seus mèrits que es descriuen en el text.

Stoker dona al personatge de la Mina una voluntat fèrria i una gran capacitat de treball. Al principi de la novel·la, veiem que estudia taquigrafia per ser útil a en Harker quan es casin. És una mecanògrafa experta, que en una nit transcriu i ordena diversos manuscrits, diaris i cartes. De fet, al final del llibre hem de creure que tota la història ha estat transcrita, ordenada i mecanografiada per ella.

- 2** En Van Helsing parla del poder del vampir i, també, de les seves limitacions. Enumera algunes d'aquestes últimes.

El poder de Dràcula disminueix amb l'arribada del dia. Per descansar, necessita tornar al seu taüt i estar en contacte amb la seva terra natal, en un lloc no consagrat. Com ja sabem, tem els alls, els crucifixos i l'aigua beneïda.

- 3** Malgrat les seves qualitats, els homes prefereixen que la Mina no els acompanyi en l'expedició a l'abadia on, segons han esbrinat, hi ha d'haver els taüts que Dràcula va fer traslladar de Transsilvània a Whitby i de Whitby a Londres. El pretext és que ells actuaran amb més llibertat si saben que ella no corre perill. Què en penses, de la seva decisió?

En l'època victoriana, que és la del llarg regnat de la reina Victòria, des de 1837 fins a 1901, la dona era valorada, sobretot, per la seva capacitat de sacrifici i les seves qualitats maternals, i no pas per la sagacitat, la intuïció i la intel·ligència. Malgrat que la decisió dels seus companys la disgusta, la Mina l'accepta.

Resposta lliure.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XIX

- 1** Els homes descobreixen que, dels cinquanta taüts inicials, només en queden vint-i-nou amb terra transsilvana. Els altres deuen haver estat traslladats a altres llocs. Per què creus que és tan urgent trobar-los tots?

Perquè Dràcula pot descansar en qualsevol, i només que en quedés un sense localitzar, n'hi hauria prou per invalidar el pla. Sortosament, en Harker té la pista dels carreters que se'ls poden haver emportat.

- 2** Mentre els homes escorcollen la casa i la capella, la Mina s'inquieta. Sent veus a la cel·la de sota, on hi ha en Renfield, i crits. Es cobreix el cap amb les mantes i s'adorm, però la boira s'esmuny per la finestra, malgrat que és tancada, i un rostre molt pàl·lid sembla inclinar-se damunt d'ella. Creus que Dràcula arriba a mossegar-la? Per què?

Sí. Com en Renfield explica després, és ell qui obre la finestra de la seva cel·la perquè Dràcula li entregui les rates promeses, però el vampir es dirigeix directament a les habitacions de dalt, on hi ha la Mina. L'endemà, ella mostra el cansament i la pal·lidesa propis de les persones que han estat mossegades. No obstant això, per alguna raó, sembla menys afectada que la Lucy després que Dràcula begués la seva sang. Potser és que el seu caràcter és més fort que el de la seva amiga i això fa que presenti més resistència.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XX

- 1 En les seves perquisicions, en Harker parla amb un carreter, que confessa haver traslladat nou taüts des de la casa de Dràcula fins a un edifici a Piccadilly. Dràcula el va ajudar a pujar els taüts al carro i, després, sorprenentment, li va obrir la porta a Piccadilly. «Era com si m'hagués avançat pel camí», li diu. Com creus que Dràcula ho va poder fer?**

En el capítol XVIII, en Van Helsing diu, referint-se al vampir: «Amb certes limitacions, pot aparèixer on i quan vulgui, i en qualsevol de les formes que li són pròpies». Més estrany és que sigui capaç d'exercir aquest poder fins i tot durant el dia.

- 2 En el seu diari, en Seward escriu: «De vegades penso que tots ens hem tornat bojós i que només recuperarem el seny quan algú ens posi camises de força». Consideres que és una observació pròpia d'un psiquiatre? Has tingut mai aquesta sensació? Quan?**

Resposta lliure.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XXI

- 1 En Renfield està greument ferit i en Van Helsing li practica una trepanació. Què en saps, sobre aquest tipus d'operació? Busca'n informació i escriu-ne un resum.**

Una trepanació és una perforació controlada que es fa al crani per reduir la compressió cerebral i que arriba fins a la duramàter o meninge exterior, una membrana gruixuda que protegeix el sistema nerviós central. L'operació es practicava en els casos de vessament sanguini o purulent i, també, en els de fractura òssia, com el d'en Renfield, que ha patit un trencament de crani en el seu enfrontament amb Dràcula. Se solia fer amb el trepà, un instrument utilitzat per tallar una peça d'os rodona.

S'han trobat senyals de trepanació en restes humanes prehistòriques des del neolític. Pel que sembla, es creia que aquesta operació podia curar atacs epilèptics, migranyes i trastorns mentals. També era una cirurgia d'emergència primitiva quan es produïa una ferida al cap, per eliminar restes d'os d'un crani fracturat. En alguns casos, l'os trepanat es guardava com a amulet. Algunes cultures practicaven l'operació amb fins religiosos o rituals perquè creien que la persona operada adquiria més facilitat per a la concentració i la meditació.

- 2** Després de l'enfrontament amb Dràcula, els cabells d'en Harker es tornen blancs en una sola nit. Saps d'algú a qui hagi passat aquest fenomen alguna vegada? Busca a la biblioteca i a internet dades que t'aclareixin si això pot arribar a passar o és només un mite.

Es diu, per exemple, que els cabells de Thomas More (1477-1535), teòleg i jurista anglès, es van tornar sobtadament blancs la nit abans de la seva execució i que a Maria Antonieta (1755-1793), reina de França, li va passar el mateix als trenta-set anys, abans de ser guillotinata. Aquest fenomen és habitual en les històries de terror, en què apareixen persones els cabells de les quals es tornen blancs de sobte en veure un fantasma.

L'explicació més comuna per al sobtat emblanquiment dels cabells és que aquests no canvien de color, sinó que els cabells pigmentats cauen de sobte i provoquen zones de calvície. Això fa que algú que ja té els cabells grisos pugui semblar, de sobte, que els té totalment blancs. Es creu que el fenomen és causat per una resposta autoimmunitària, potser contra el sistema productor de pigment, i que pot augmentar amb l'estrès, cosa que explicaria l'associació dels cabells blancs amb experiències aterridores. De totes maneres, és improbable que un procés així passi en una sola nit.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XXII

- 1** La Mina ha tornat a ser mossegada mentre operaven en Renfield, i només la irrupció dels seus amics l'ha salvada de perdre més sang. Creus que es pot convertir en vampir, en un mort vivent?

Només en el cas que morís, com la Lucy, la Mina tindria la mateixa sort que la seva amiga i hauria d'alimentar-se de sang. Però si ella viu i el vampir és destruït, ella es curarà. D'aquí l'extrema necessitat de matar Dràcula.

- 2** Els homes tornen a la casa del vampir i deixen un sobre amb fragments d'hòstia consagrada en cada un dels taüts que van obrint. Després, es dirigeixen a Piccadilly, on fan el mateix, i visiten dos domicilis més, on repeteixen l'operació. Consulta un plànol de Londres i busca Piccadilly, que va entre Hyde Park i Piccadilly Circus. Busca informació sobre el carrer, intenta esbrinar per què es diu així i explica-ho.

El carrer va començar sent una carretera fora de les muralles de Londres, que a l'edat mitjana era coneguda com la carretera de Reading. El nom Piccadilly es deu a un sastre anomenat Robert Baker, propietari d'una botiga a l'Strand, a començaments del segle XVII. Baker va fer fortuna confeccionant i venent piccadills, colls durs amb les vores fisonades i un llaç gros. Amb aquests diners, va comprar una gran extensió del que aleshores era camp obert a l'oest de Londres i el 1612 hi va construir una gran casa, que aviat va ser batejada amb el nom de Piccadilly Hall.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XXIII

- 1 Gràcies a l'ajuda de la Mina, que els ha advertit mitjançant un telegrama que Dràcula es dirigeix cap al sud, els amics estan alerta quan el vampir entra a la casa de Piccadilly. En Harker li dóna un cop amb un kukri, la punta del qual li estripa l'abric. Com són aquests ganivets? Descriu-los.**

La paraula kukri ve de l'hindi. Un kukri és un ganivet gros i pesant, d'origen nepalès, que s'eixampla cap a la punta. Al Nepal es fa servir també com a eina, i és l'arma característica dels gurkhes, soldats nepalesos que serveixen, entre d'altres, en l'exèrcit britànic i tenen reputació de valents. Afirma la dita que «si un home diu que no té por de morir, o menteix o és un gurkha».

- 2 El grup d'amics ha inutilitzat tots els taüts, menys un. Tornen al manicomi, on la Mina demana a en Van Helsing que la hipnotitzi. Per què ho fa i per què li prega que s'afanyi?**

Perquè falta poc perquè es faci de dia. En aquest moment sent que pot parlar amb tota llibertat, però és conscient que, tan aviat com hi hagi llum, deixarà de fer-ho. Les sensacions que transmet són les del mateix Dràcula, tancat al seu taüt i a bord d'un vaixell. Parla amb els ulls oberts. En sortir el sol, la Mina calla i torna a tancar els ulls, fins que en Van Helsing la desperta del trànsit.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XXIV

- 1 El grup d'amics ha descobert, gràcies a la hipnosi, que Dràcula ha embarcat en el Tsarina Caterina rumb a Varna. De moment, doncs, els ha agafat avantatge. Pensa què podria fer-se en aquell temps per atrapar-lo.**

El viatge a Varna amb vaixell dura tres setmanes, però amb tren s'hi arriba en tres dies. Per aquesta raó, els amics decideixen sortir immediatament i anticipar-se. Actualment, és possible fer el desplaçament en vol directe des d'un aeroport londinenc fins a Varna, que és a Bulgària, en unes tres hores i mitja.

- 2 En Harker i en Van Helsing es mostren indecisos a l'hora d'endur-se la Mina amb ells. Amb quins arguments els convenç?**

Si és amb ells, podran protegir-la millor. A més, durant el viatge podran hipnotitzar-la sempre que vulguin i, així, es podran assabentar de coses que ni ella mateixa no sap. I, finalment, com que des de nena li ha interessat la cartografia, té una habilitat especial a l'hora d'interpretar mapes.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XXV

- 1 El grup d'amics arriba a Varna en tres dies viatjant en l'Orient Express. Què saps d'aquest mític tren? Busca'n informació a internet i a la biblioteca.**

L'Orient Express o Exprés d'Orient era un tren de llarga distància que va funcionar des de 1883 fins a 2009, amb dues llargues interrupcions degudes a les guerres mundials. En l'època de la novel·la, el tren sortia dos cops per setmana de l'estació de l'Est de París i, després de passar per Estrasburg, Munic, Viena, Budapest i Bucarest, acabava a la ciutat romana de Giurgiu. Des de Giurgiu, els passatgers eren transportats a través del Danubi fins a la ciutat de Ruse, a Bulgària, on agafaven un altre tren fins a Varna. Aquest és l'itinerari que devia seguir el grup d'amics. Des de Varna es podia agafar un transbordador fins a Constantinoble, avui Istanbul.

Aquest tren és l'escenari de la cèlebre novel·la *Assassinat a l'Orient Express*, d'Agatha Christie. També ha estat referència en molts altres llibres, pel·lícules i videojocs i, fins i tot, ha aparegut, en una versió espacial, en el capítol de la sèrie *Doctor Who*, «Una mòmia a l'Orient Express».

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XXVI

- 1 Durant la hipnosi, la Mina sent soroll de vaques, d'aigua i cruixits de fusta. Què es dedueix de tot plegat?**

Que el comte encara és a la seva caixa, però no al mar, sinó en un riu, possiblement a bord d'un bot que el porta corrent amunt. La mateixa Mina, que confirma, entre les seves moltes qualitats, la de ser una bona lectora de mapes, dedueix que el bot navega cap al riu Bistrita, que és el camí més curt per acostar-se per via fluvial al castell de Dràcula.

- 2 Els amics es divideixen en tres grups. Un és format per en Van Helsing i la Mina, que es dirigeixen al congost del Borgo. Què en saps, d'aquest lloc, a part que és el paratge on, al principi de la novel·la, en Jonathan Harker puja al cotxe que el portarà al castell de Dràcula?**

El congost del Borgo és un port de muntanya situat a la serralada dels Carpats Orientals, que comunica les ciutats de Bistrita, a Transsilvània, i Vatra Dornei, a Bukovina, Moldàvia. Té una altura de 1.200 metres sobre el nivell del mar i hi ha, des de 1974, l'hotel El castell de Dràcula, que imita una vila medieval i ofereix unes vistes pintoresques.

DURANT LA LECTURA. CAPÍTOL XXVII

- 1** Des del capdamunt d'una roca, la Mina i en Van Helsing observen un grup de genets, que es mouen a gran velocitat i escorten una carreta allargada, que porta el taüt del rei vampir. Per la seva roba, dedueixen que són gitanos. Els gitanos també van ajudar Dràcula a l'hora de treure els taüts del castell i embarcar-los cap a Anglaterra. Per què creus que guarden lleialtat a Dràcula? Què saps del poble romaní? Busca'n informació i resumeix el que et sembli més interessant.

En contrast amb la unitat que demostra el grup d'amics, Dràcula actua sol. Al llarg de la novel·la, sembla que només en Renfield i els gitanos li fan costat. Quant als gitanos, possiblement es tracta d'una relació de mutu interès. Dràcula continua sent per a ells una mena de senyor feudal, que els empara i protegeix a les seves terres, i ells, al seu torn, l'obeeixen i l'ajuden en les tasques pràctiques. Però tan bon punt veuen que el comte ha desaparegut, perden l'interès i fugen.

El poble gitano o romaní és un grup ètnic de tradició nòmada, que es va originar al nord del subcontinent indi, possiblement on ara hi ha els estats del Rajasthan i el Punjab. Van arribar a l'Orient Mitjà i a Europa fa uns mil anys i des de llavors viuen dispersos, amb poblacions més concentrades a Europa central, oriental i del sud. El seu nombre és difícil d'estimar, perquè no solen figurar en els censos. El seu idioma, el romaní, i molts dels seus costums evoquen el seu origen indi. La seva música ha exercit gran influència en compositors clàssics europeus, com Franz Liszt (1811-1876) i Johannes Brahms (1833-1897).

DURANT LA LECTURA. NOTA

- 1** **Escriu una continuació a la novel·la. I si Dràcula no hagués mort? I si n'hi ha altres com ell disposats a complir els seus plans? Els personatges tornaran a ser tan valents i disposats? La teva imaginació serà el límit.**

Resposta lliure.

DESPRÉS DE LA LECTURA

1 Després de llegir *Dràcula*, quin creus que n'és el tema fonamental? Per què?

Dràcula pot llegir-se com un relat sobre la lluita del bé contra les forces del mal, representat pels vampirs. És també una història sobre el conflicte entre les antigues supersticions, que van perdent vigència, i la implantació de les idees modernes a l'Anglaterra victoriana.

El comte Dràcula té uns poders sobrenaturals que la majoria dels personatges de la novel·la no reconeixen al principi. El doctor Seward, que ho aborda tot des d'un punt de vista científic, assumeix que la malaltia de la Lucy ha de tenir una explicació lògica. Però en Van Helsing, que també és un científic, està convençut que a la Lucy li passa alguna cosa més sinistra i que la medicina sola no pot curar-la. Recorre, doncs, a una sèrie de supersticions, com l'all i l'estaca de fusta clavada al cor, i de símbols religiosos, com la creu i les hòsties consagrades. A més, els seus companys i ell utilitzen tota mena d'invents moderns, com les armes de foc i els trens, per derrotar el malvat comte.

Un tema menys important que sorgeix de tant en tant en la novel·la és la idea que el geni i la bogeria tenen aspectes en comú. Així, per exemple, en Van Helsing i en Renfield, el brillant professor i el maníac zoòfag, respectivament, són els dos únics personatges del llibre que creuen des del principi en l'existència i en els poders de Dràcula. En Renfield pren la decisió de servir-lo i en Van Helsing, la de lluitar contra ell amb totes les seves forces.

2 Al seu castell, el comte Dràcula s'absenta en fer-se de dia. No obstant això, al llarg de la novel·la se'l veu diverses vegades a la llum del sol. Com pots explicar-ho? Per què creus que ho fa?

S'acostuma a creure que els vampirs entren en combustió i cremen en contacte amb la llum solar. És una creença fomentada pel cinema, ja des de la primera pel·lícula de vampirs: el mort vivent que s'estremeix en rebre un raig de sol i es carbonitza. No obstant això, en la novel·la original no passa així. En fer-se de dia, el comte veu molt minvades les seves capacitats i prefereix descansar, però no mor, i és capaç de seguir fent les seves malifetes.

3 Dràcula és un personatge literari, parcialment basat en un personatge històric, el sanguinari Vlad IV. Coneixes altres exemples de personatges literaris basats en personatges reals? Quins?

Resposta lliure.

Alguns exemples són els següents: Robinson Crusoe, el protagonista de la novel·la del mateix títol de Daniel Defoe (1660-1731), es basa en l'aventura d'un

nàufrag autèntic, Alexander Selkirk, a qui Defoe va arribar a conèixer. El diaca William Brodie, que portava una vida secreta com a lladre, va inspirar la novel·la *El Dr. Jekyll i Mr. Hyde*, de Robert Louis Stevenson (1850-1894). Sherlock Holmes, el detectiu creat per Arthur Conan Doyle (1859-1930), és un transsumpte de Joseph Bell, el seu antic professor a l'Edinburgh Infirmary de la Universitat d'Edimburg, que mitjançant l'observació precisa i la deducció lògica arribava a esbrinar dades personals dels seus pacients abans que aquests arribessin a obrir la boca.

4 Dràcula és una novel·la epistolar, és a dir, una novel·la la trama de la qual ha estat construïda principalment amb una successió de cartes o epístoles escrites pels seus personatges. Naturalment, en el llibre hi ha altres elements, com telegrams i retalls de diaris, però les cartes hi predominen. Quins avantatges creus que pot aportar aquest gènere?

L'avantatge principal és que el lector té, en principi, una facilitat més gran per captar el punt de vista de cada personatge. Per contra, en mans d'un escriptor inexpert, la tècnica pot semblar repetitiva i, de vegades, les històries podrien arribar a sobreposar-se o a explicar-se dues vegades.

Crida l'atenció, per cert, que en *Dràcula*, novel·la molt precisa quant a les dates, no es digui en algun lloc l'any de l'acció.

Altres novel·les epistolars de renom són *Julie ou la nouvelle Héloïse*, de Jean-Jacques Rousseau (1712-1778), *Les amistats perilloses*, de Choderlos de Laclos (1741-1803), *Les tribulacions del jove Werther*, de Goethe (1749-1832), i *Bèdnie liúdi* (Pobra gent), de Dostoievski (1821-1881).

5 Creus que els vampirs continuen sent populars? Raona la teva resposta.

El personatge de *Dràcula* devia resultar particularment excitant en la reprimida època victoriana, i ho continua sent actualment. I és que el tema de l'amor que venç la mort té un interès universal. Avui dia existeixen moltes societats al voltant de *Dràcula*, que fan reunions, viatgen i publiquen els seus fullets, com, per exemple, la Societat Transsilvana de *Dràcula*, fundada a Bucarest el 1991, una organització internacional de gent interessada en el comte *Dràcula*, l'antiheroi de ficció de la novel·la de Stoker, i en la història del príncep Vlad IV o Vlad Draculea, que va donar nom al comte. Aquesta societat analitza el mite de *Dràcula* en el món modern i en celebra el manteniment i té filials a molts països, des d'Itàlia fins al Canadà i el Japó. També hi ha el Club de fans del comte *Dràcula*, amb seu a Nova York; la Societat del Comte *Dràcula*, amb base a Los Angeles, que fomenta amb premis anuals l'elaboració d'estudis sobre pel·lícules de terror i obres de la literatura gòtica, i el Centre d'Investigació sobre Vampirs, únic en el seu gènere, que distribueix qüestionaris entre les persones que creuen que són vampirs o que sospiten que algú ho és i, després, les entrevista per

intentar establir un cens de vampirs autèntics. Segons el Centre, a l'Amèrica del Nord hi ha de 150 a 200 «vampirs reals» i potser uns 500 repartits per tot el món.

La imatge popular del vampir ha evolucionat des del depredador repulsiu de les antigues llegendes fins a convertir-se en una figura misteriosa, seductora i romàntica. Una bona prova d'això és *Crepuscle*, la novel·la de Stephenie Meyer (1973), amb les seves seqüeles corresponents, totes portades al cinema.

El tema vampíric, que té en *Dràcula* la seva màxima expressió literària, sembla continuar gaudint d'una salut excel·lent.

- 6** **Escriu la teva opinió general sobre l'obra i valora els aspectes que t'han atret més i els que t'han atret menys.**

Resposta lliure.